

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, HÉTFŐ, 1924 szeptember 22.

260. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. : Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Németország gyarmatokat kér a népszövetségtől

Nansen tárgyalásai Marx kancellárral Németországnak a népszövetségbe való belépéséről

Berlinből jelentik: Politikai körökben nagy feltűnést kelt Nansennek, a Népszövetség norvég delegátusának siegmarrittgeni utazása Marx birodalmi kancellárhoz. Az utazás célja az, hogy érintkezésbe lépjen a kancellárral Németországnak a Népszövetségbe való mielőbbi belépéséről. Nem bizonyos, hogy Nansen a Népszövetség tanácsának hivatalos megbízásából teszi-e meg az utat, vagy a saját felelősségére, de mindenesetre azt jelenti, hogy a genfi körök Németországot mielőbb a Népszövetség tagjának akarják látni és ennek a kívánságnak Nansen a szószólója.

Előre megállapítható, hogy Nansen várakozásában nem fog csalódní. A birodalmi kormány a jövő keddi ülésén nem is azt a kérdést fogja megtárgyalni, hogy vajon Németország belépjen-e a Népszövetségbe vagy sem, hanem csak az in-

ditvány formáját állapítják meg, mert a csatlakozás szükségességéről mindenki meg van győződve. Még a bajor kormány hivatalos lapja is azt írja, hogy Németország többé nem maradhat távol a Népszövetség eszméjétől.

A Daily Telegraph tudósítója szerint Németország valószínűleg mindjárt a Népszövetségbe való belépése után két indítványt fog előterjeszteni. Az első azt célozza, hogy újra osszák föl a gyarmati mandátumokat, hogy így Németország ismét kaphasson valamit a gyarmatokból. A másik indítványban arra hívják föl a Népszövetséget, intézzen felhívást a világháborúban résztvett összes államokat, hogy titkos levéltáraikat azonnal nyissák meg, hogy ily módon pártatlan vizsgálat dönthessen a háborus bűnösség kérdésében.

A király csak a szerb-horvát megegyezés megkötése után nevezi ki a horvát minisztereket

Radikálisok és demokraták közös listával vettek részt a szlovéniai községi választásokon

Beogradból jelentik: A beográdi politikai körök figyelme Davidovics Ljuba miniszterelnök bélyei audienciája felé fordul, amelynek eredményét rendkívül nagy érdeklődéssel várják. Davidovics csak hétfőn tér vissza Beogradba, ahol azonnal minisztertanácsot fognak tartani, hogy a miniszterelnök beszámoljon a kihallgatás lefolyásáról. Az audienciának nagy jelentősége van, mert ezen dől el, hogy a király hajlandó-e azonnal kinevezni a Radics-párti minisztereket?

Jól értesült helyről szerzett információink szerint udvari körökben szívesebben látják, ha előbb létrejönne a szerb-horvát megegyezés és csak ezután lépne be a kormányba a Radics-párt. Davidovics miniszterelnöknek ezzel szemben az az álláspontja, hogy előbb a Radics-pártnak kell belépni a kormányba és csak azután folytassák a tárgyalásokat a megegyezés érdekében. Kormány-körökben meg vannak győződve arról, hogy Davidovics audienciája sikerrel jár és elhárítja azokat az akadályokat, amelyek a Radics-párti miniszterek kinevezése elé gördülnének.

Davidovics sürgeti a szerb-horvát megegyezést

Rendkívül jellemző az a nyilatkozat, amelyet a »Vreme« hétfői számában egy a Radics-párton kívül

álló horvát politikustól közöl. Eszerint a Radics-pártnak azt a feltételt szabták — ha nem is épen Davidovicsék részéről — hogy a kormányba való belépésük előtt kössék meg a szerb-horvát megegyezést. Ez a feltétel Radicsékat egész váratlanul érte és ha előre tudtak volna erről a kívánságról, akkor nem adták volna beleegyezésüket a kormányba való belépésre. Davidovicsnak jobban konveninána, ha most köthetné meg a megegyezést Radicsékkal és nem a választások után, amelyekből a Radics-párt valószínűleg megerősödve fog kikerülni és pedig elsősorban azokon a vidékeken, amelyeken Davidovics nem látna szívesen Radicsék pártfoglalását. A Radics-párt ilyen módon való megerősödése után eltogadhatatlan feltételeket szabna. A mostani megegyezésnek viszont az a legsúlyosabb akadálya, hogy a pártok nehé helyzetben vannak választóikkal szemben és a Radics-párt ezért méltányos feltételeket kíván a kormánytól, mert a párt már amugyis nagy engedményeket tett.

Megkezdődtek a szlovéniai választások.

Mariborból jelentik: Szlovéniában vasárnap kezdődtek meg a községi választások, amelyeknek főérdekesége, hogy a németekkel és Radicsékkal szemben a radikálisok, de-

mokraták, nemzeti szociálisták és klerikálisok »nacionalista blokk«-ban tömörültek. Mariborban ezekből a szláv pártokból alakult nacionalista blokknak a listájával szemben állt a szocialisták és külön a németek listája. A választások eredménye szerint a nacionalista blokknak 2417 szavazattal és 32 mandátum jutott, a németek 995 szavazatot kaptak 5 mandátummal, a szociálisták pedig

960 szavazatot és 4 mandátumot. A kommunistákra mindössze 192 szavazatot esett, tehát mandátumot nem tudtak szerezni.

Rogaska-Szlatinán a németek és Radicsék közös listája győzött és a kilenc mandátumból hetet megszerettek maguknak, míg a nacionalista blokk csak két mandátumot kapott.

Szovjetkövetséget állítanak fel Budapesten

A magyar kormány minden feltétel nélkül ismerte el a tanácsköztársaságot — Az orosz-magyar egyezmény részletei — A magyar közvélemény tiltakozik Szovjetország elismerése ellen

Római távirat Kun Béla itáliai utjáról

Berlinből jelentik: A berlini orosz követséghez közelálló helyről származó értesülés szerint azok a tárgyalások, amelyek Kánya Kálmán magyar meghatalmazott miniszter és Kresztinszki berlini orosz követ között folytak, jegyzőkönyv aláírásával végződtek, mely többek közt a magyar—orosz diplomáciai összeköttetés felvételét tartalmazza.

Oroszország elismerésének kérdését nem érintették a tárgyalások folyamán. Orosz felfogás szerint ugyanis ilyen elismerésre nincs is szükség. Moszkvában úgy vélekednek, hogy csak ujonnan keletkezett államok szorulnak elismerésre, új kormányok azonban nem. De ha ezt nem is vennék figyelembe, arra kell tekintettel lenni, hogy Magyarország, mint a volt kettős monarchia tagja, annak idején már Szovjet-oroszországgal kötötte meg a breszlitovszki szerződést. Ezzel pedig olyan precedenst teremtett meg, amely a diplomáciai összeköttetés újrafelvételénél esetleg felmerülő jogi nehézségeket elhárítja.

A diplomáciai összeköttetés felvétele semmiféle feltételhez nincsen kötve. Mindkét állam ugyanis belátta, hogy ennek az összeköttetésnek helyreállítása minden itt felmerülő kérdéssel kapcsolatban igen könnyen elérhető, mert differenciák, vitás problémák voltaképpen nem állanak fenn a két állam között.

A két kormány a berlini tárgyalások során megegyezett a mindkét államban létesítendő követségek, valamint a Budapesten felállítandó orosz kereskedelmi képviselet tárgyában is. Megegyezés jött létre annak a bázisnak tekintetében, amelyen az orosz—magyar kereskedelmi szerződés föl fog épülni. Mindkét kormány kötelezte magát, hogy a legrövidebb időn belül megindítják a tárgyalásokat kereskedelmi szerződések megvalósítása dolgában.

Kun Béla budapesti orosz követ?

Bécsből jelentik: Az orosz—magyar egyezmény aláírása után mind-

két állam a legrövidebb időn belül kinevezi diplomáciai megbízottjait. Elterjedt hírek szerint az orosz kormány Kun Bélát szándékozik budapesti követévé kinevezni, ami ellen magyar részről előreláthatólag tiltakozni fognak. A budapesti szovjetkövetség felállítása még az ősz folyamán megtörténik.

Felháborodás Budapesten

Budapestről jelentik: A magyar közvélemény egyértelműleg felzúdult arra a hírre, hogy a magyar kormány — a kisántant államokat megelőzve — fölvette a diplomáciai érintkezést a szovjettel. A jobboldali lapok élesen támadják emiatt a kormányt, amely szerintük letért ezáltal az antibolsevista alapról, míg a baloldali sajtó megállapítja, hogy a kormány ezuttal is kétszínű politikát folytat: egyrészt Zalaegerszegré internálnak mindenkit, aki egy szál piros szegfűt kítüz a gomblyukába, másrészt palotát rendeznek be az Andrássy-uton a szovjet-kormány, bolsevik propagandájának.

Kun Béla Itáliában?

A legutóbbi napokban — mint ismeretes — bejárta a világot az a hír, hogy Kun Béla, a magyar tanácsköztársaság volt külügyi neppbiztosa egy napi budapesti tartózkodás után Beogradban időzött két napig. A hír — amely a budapesti lapokban is napvilágot látott — nagy feltűnést keltett Magyarországon és a budapesti rendőr éh hivatalos demontije nyomán megcáfolták azt a hírt, mintha Kun Béla Budapesten járt volna és a beográdi látogatást is úgy állították be, mintha egy sombori kommunistát tévesztettek volna össze a beográdi újságírók a volt a magyar külügyi neppbiztossal.

Most egy római jelentés megerősíti Kun Béla budapesti és beográdi látogatását. A távirati jelentés Kun Béla Triestben keresztül, kerülő úton szombaton Veronába érkezett. Jól értesült helyen úgy tudják, hogy Kun Béla a tavasszal Budapesten tartózkodott és számos hívével tárgyalásokat is folytatott. Szeptember 14-én is Pesten volt Kun Béla, onnan ment Beogradba. Kun Béla Svájcban szándékozik letelepedni, ahol emlékiratait fogja megírni.

Le a háboruval!

Háboruellenes tüntetések a Vajdaságban

Az angol munkáspárt részéről kezdeményezett „Ne legyen több háboru” — mozgalom hívei világszerte tartottak már propagandagyűléseket a világháboru tízéves évfordulója alkalmából. A vajdasági munkásság háboruellenes tüntetésére most került sor.

A subotici munkásszervezet vasárnap délelőtt rendezett háboruellenes tüntetést a városháza előtti téren. A propaganda-gyűlésen nagyszámu közönség vett részt, amely zajosan éltette a munkásság háboruellenes propagandáját. A gyűlésre Suboticára érkezett Bracsina Blagoje, a beogradi vasmunkások szervezetének titkára és Jurics Antal, a novisadi munkásszervezet kiküldöttje.

A gyűlésen Bracsina és Jurics mondott beszédet, mindketten élesen elítélték a háboru előidéző titkos diplomáciát, amely romlásba döntötte a világ népeit.

Beckereken a Katona-téren folyt le vasárnap délelőtt nagy tömeg előtt a szocialista-párt háboruellenes népgyűlése, amelynek szónoka Kotur Szima (Beograd) volt, aki a háboru utáni politikai helyzetet ismertette. Utána Csaplija Kázmér németül, Klinger Hugó pedig magyarul ismertette a beszédet. A népgyűlés rendben oszolt szét.

Novisadon a Korzó-mozi helyiségében tartott népgyűlésen Szekulics Milán képviselő mondott beszédet a háboru ellen. A népgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben követelik az általános lefegyverzést, a népszövetség kiépítését és a nemzetközi döntőbíró felállítását.

Garami és Buchinger személyesen résztvesznek az emigráns-pör főtárgyalásán

Budapestről jelentik: Az emigráns-pörök — mint a *Bácsmegyei Napló* már megírta — az ősz folyamán gyors egymásutánban lezajlanak. Az első ilyen főtárgyalás november 11-ikén lesz Garami Ernő pörében, az utolsó december közepén Kunli Zsigmond és társai ellen.

Már az első főtárgyalás meglepetéssel szolgál majd: egyik budapesti lap munkatársának megbízható helyről nyert értesülése alapján azt jelenti, hogy az emigráns-pörök főtárgyalásain minden valószínűség szerint nem csupán a védők fognak megjelenni, hanem meg fog jelenni a vádlottak egy része is. Garami Ernő és Buchinger Manó — a budapesti lap értesülése szerint — egész határozottsággal kijelentették, hogy a főtárgyalásra Budapestre kívánnak jönni. Hangsúlyozták, hogy bíróság elé akarnak állani és szembe akarnak nézni a vádakkal. Ha a viszonyok és a kormányintézkedések ezt lehetővé teszik, úgy minden körülmények között hazajönnék november hónapban és a bíróság elé fognak állani.

Garamihoz és Buchingerhez valószínűleg csatlakozni fog néhány más emigráns is, akik szintén a bíróság előtt akarnak szembenézni a vádakkal. Arról természetesen nincs szó, hogy gróf Károlyi Mihály is hazatérjen.

A védelem tehát most minden lehető megtesz arra nézve, hogy no-

vember 11-ikén, az emigráns-pörök első felvonása, a Garami-pör lejártszódion a bíróság előtt s utána gyors egymásutánban a többi 36 emigráns-pör.

Arra vonatkozólag egyelőre nincs semmi hír, hogy a kormány lehetővé kívánja-e tenni azt, hogy az emigráns-vezérek személyesen védekezhessenek az ellenük felhozott

vádak ellen. Ez nem látszik tulságosan valószínűnek, mert a kormánynak nem érdeke, hogy az emigránsok hathatósabban védekezhessenek az igazságügyminisztérium utasítására megindított pörökben, s az sem érdeke, hogy az emigráns-vezérek szélesebb körökben népszerűvé tegyék magukat azzal, hogy odaállnak a bíróság elé.

Négy német birodalmi képviselő titokzatos szökése Magyarországból

Német fajvédő politikusokat tartóztattak le az osztrák-magyar határon

Bécsből jelentik: A bajor horogkeresztesek legutóbbi magyarországi puccstervének érdekes fejleményei vannak. A budapesti rendőrség — mint ismeretes — három bajor horogkeresztes fiatalembert tartóztattatott le, akik az ébredőkkel egyetértve ismét fajvédő-puccsot készítettek elő. A három horogkeresztes a budapesti tolonházban várja, hogy illetőségihelyére szállítsák, mint azonban most kiderül az ügybe több német fajvédő politikus is bele van keveredve, akik ugyancsak Magyarországon jártak és ott titokzatos tárgyalásokat folytattak.

Lakenbachnál ugyanis a magyar-osztrák határon a csendőrök feltartóztatták a német birodalmi gyűlés négy tagját, akik gyalogszerrel jöttek át Magyarországról. A négy le-tartóztatott képviselő a nemzeti szocialisták pártjához tartozik s névszerint a következő: Fahrland Pál (Lichtenwald), Möller János (Berlin), Mayer Henrik (Augsburg),

Schramm János (Berlin). A kihallgatás alkalmával fölvevett jegyzőkönyv szerint azt vallották, hogy Werner Aber nevű hadnagy — Budapesten letartóztatott bajor horogkeresztesek vezetője — hamis tények elbeszélésével csalta őket Magyarországra. Ők szabályszerű utlevelet váltottak s amikor Magyarországra értek, az Ébredő Magyarok Egyesülete azt tanácsolta nekik, hogy hagyják el az országot, mert a budapesti rendőrség német horogkereszteseket kutat és esetleg kellemetlenségeik lehetnek. Az Ébredő Magyarok Egyesületétől Sopronig szóló vasúti jegyet is kaptak. Sopronban való érkezésük után gyalogosan átszöktek a határon.

Hogy a német fajvédő politikusok mit kerestek Budapesten, arról nem szól a híradás, azonban bizonyára komoly okuk volt arra, hogy a határrendőrség kikerülésével meneküljenek minél gyorsabban Magyarországról.

Két helyen folyik véres harc Pekingért

A Sanghait védő csapatok visszavonulnak

Azok a táviratok, amelyek hetek óta hirt adnak az ugynevezett kínai hadihelyzetről, alaposan hozzájárulnak ahhoz, hogy Kinának, ennek a nagy ismeretlennek az arcát még felismerhetetlenebbé tegyék.

Tudvalevő, hogy Kina köztársaság s Pekingben székel a köztársasági elnök, Cso Kun, ugyanott székel a parlament és a kormány, de mindezeknek csak igen csekély befolyásuk van a birodalomra.

Az igazi urak a „tuhun“-ok, az egyes kerületek katonai kormányzói, ezek teljes hatalommal rendelkeznek, nem törődnek a központi kormánnyal, adóvetnek ki, vámot szednek, háboruskodnak egymással s ha kedvük szottyan, néha békében is élnek.

Ezek a „tuhun“-ok és a mögójük sorakozó érdekelték névleg két hatalmas pártot alkotnak. Az egyik a Csihli-párt, amelynek élén Vu-Pei-fu tábornok áll, a másik pedig az Am-Fu-párt, amelyet Csangcsu-lin marsall, a volí rablóvezér dirigál. Ez a két generális veredik egymással évek óta, s mind a ketten azt hirdetik magukról, hogy ők tulajdonképpen Kina egységét akarják helyreállítani a kard segítségével.

Körülbelül két esztendővel ezelőtt Vu tábornok teljesen töretetette Csang seregét, s ez kénytelen volt Mandzsuria-ba visszavonulni. E fegyvertett Vu számára Kinának majdnem felét biztosította.

A mostani konfliktus onnan ered, hogy a Kiang-su provinciában lévő Sanghai mellett Lu Jung-hsiang tábornok — Cse-Kiang provincia katonai kormányzója — megszállott egy arzenált. Lu tábornok az Am-fu-párthoz tartozik s így Vu tábornok kifogásolta ezt a megszállást, azt állítván, hogy az arzenál az ő „birodalmához“ tartozik. Eleinte csak kiáltványokkal hadakoztak egymással az ellenfelek, majd áttértek a fegyveres elintézésre.

Vu tábornok legjobb tisztjét, a keresz-

tény vallású Feng Ju-hsiang tábornokot állította a csapata élére s ezt küldötte Sanghai és a mellette lévő arzenál ellen. Feng európai képzettségű katonatiszt s így a beavatottak nem kételkednek abban, hogy Lu seregeit előbb-utóbb meg fogja verni. A legutóbbi táviratok valóban erről számolnak be, sőt egyik-másik azt mondja, hogy Sanghai középületein már Vu zászlói lengenek.

Londoni jelentés szerint az angol lapoknál táviratozzák Pekingből, hogy a fővárostól körülbelül 300 kilométer távolságra két helyen harcolnak Vu-Pei-Fu tábornagy csapatai a mandzsuriai lázadók és a küzdelem nagyon elkeseredett. A mandzsu hadsereg repülőgépei az északi kínai kikötőkre bombákat dobálnak és hír szerint a külföldi hadihajók közé hullottak a bombák.

Arról nincs hír, hogy az idegen hajókban esett-e kár. Cse-Kiang katonai kormányzója az angol hírlapíróknak azt mondta, hogy noha seregének kétharmad részét elpusztult, nem adja föl a küzdelmet és újabb csapatokat fog toborozni, hogy folytathassa a hadműveleteket Kvang-Su serege ellen.

A Daily Mail jelenti Hong-Kongból: Csang-Csu-Lin marsall táviratot intézett Sun-Jat-Szenhez, hogy 180.000 embere hat országton Peking felé nyomul előre. A gyakorolt kormánycsapatok a Jang-Cse vidékéről a távirat szerint visszavonultak s így Sun-Jat-Szen-nek Csang-Csu-Lin megsegítésére irányuló expedíciója csak nagyon kis ellenállásra fog bukkanni.

ZONGORÁZIK?

Megjelent az új Moravetz Album!

Pompás tartalom, előkelő kiállítás, a legjobb, legolcsóbb ismét az összes között. Ez az év szenzációja.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Ujvajdasági főszolgabírák

Tizenöt kinevezés

Beográdból jelentik: A király aláírta a következő vajdasági főszolgabírák kinevezési ukázat: Purics-Dragojevic Györgyét a noviszádi járás, Nádaski Gyurót a kovacsicai, dr. Svašics Antét a novibecsei, Gyurgyevics Bránkót a szombori, Kllein Predragot az odzsacii, Milunov Vélját a belackvai, Mitatov Miját a becskereki, dr. Lakovics Dusánt a kikindai, Sztojanov Zsivát a pancsevói, dr. Ehrenreich Józsefet a bácspalánkai, Medakovic Gruját a topolai, Ojkics Lázárt a dárdai, dr. Prse Józsefet a kovini, Nikolics Dusánt az alibunari, dr. Klács Franját a vrsaci járás főszolgabírájává nevezték ki. A szentai főszolgabírói teendőket ellátásával Sztojanovic Radivojt bízták meg, Gyurgyevics Zsivojint a novokanizsai, Francuz Ivánt a zsabylai járás főszolgabírói teendőinek ellátásával bizta meg a belügyminisztérium. Ugyanezzel az ukázzal nyugdíjazták Miskovics Gyura becskereki és Jovanovic Milán kovini főszolgabírókat és elfogadták dr. Popovics Lázár noviszádi főbíró lemondását.

A pancsevói tisztifőorvos fegyelmeje

Beismerő vallomása után megszüntették ellene az eljárást

Pancsevóról jelentik: Sandek Jęta városi tisztifőorvos ellen az utóbbi időben több feljelentés érkezett a városi tanácshoz, amelyek azzal vádolják a tisztifőorvost, hogy három esetben engedélyt adott halottak eltemetésére, anélkül, hogy a holttesteket előzőleg megvizsgálta volna.

A feljelentések fegyelmi bíróság elé kerültek, amely ebben az ügyben szombat délután tartotta tárgyalását. A tárgyaláson Sandek beismerte, hogy a feljelentőknek valóban igazuk van, a hivatalos halottvizsgálatot tényleg elmulasztotta, mert ugyanakkor más teendővel volt elfoglalva.

A fegyelmi bizottság rövid tanácskozás után elfogadta Sandek Jęta védekezését és megszüntette ellene az eljárást.

Nemzetközi párbaj az olimpiász miatt

Santelli vivőmester fia hétfőn találkozik ellenfeleivel Triestben

Budapestről jelentik: Puliti olasz vivónak az olimpiász küzdelmeiből történt kizárásával kapcsolatban tudvalevőleg Santelli Italot olaszországi útja alkalmával inzulálták. Santelli ezért Colombetti vivőmestertől és Cotronei-től, a „Gazetta della Sport“ szerkesztőjétől lovasias elégtételt kért. Az ügy mostanáig huzódott, még pedig az olaszok hibájából. Colombetti most kijelentette, hogy már nem áll Santellinek a rendelkezésére, mert régebben megírta, hogy augusztus 31-ikét tekintve ebben az ügyben zárónapnak és azon túl nem hajlandó tárgyalni vagy párbajozni.

Az öreg Santelli mestert közben az a baleset érte, hogy az egyik lábát tuleröltette és a vívásnál nem tudja kifejteni a teljes erejét, mert a kitörésknél megbicsaklik a lába. Ezért György fia vállalta át helyette a lovasias kötelezettségeket, annál is inkább, mert édesapja már hatvan éves s így az olasz párbajszabályok szerint sem köteles kiállni.

Santelli György megbízottai és a még helyálló Cotronei szerkesztő segédei Triestben állapodtak meg a párbaj színhelyéről. Ide utazott le a fiatal Santelli, de ellenfelét hiába várta, az nem jelentkezett. Végre most értesítés érkezett Milánóból és ebben jelzik, hogy Cotronei hétfőn személyesen fog megjelenni és így a sokáig huzódó lovasias ügy elintézésének most már nem lesz akadálva.

